

‘เลี้ยงไก่ปลอดภัยาปฏิชีวนะ’... ปศุสัตว์ไทยทำได้!!

● เพ็ญกิสร์ วิจารณ์ทัศน

ปัญหาเชื้อดื้อยากระตุ้นให้คนตระหนักถึงการใช้อย่างสมเหตุผลมากขึ้น มีการศึกษาถึงปัจจัยและที่มาอันอาจก่อให้เกิดอาการดื้อยา ซึ่งพบว่าเป็นไปได้ทั้งการถ่ายทอดเชื้อจากคนสู่สัตว์และสัตว์สู่คน มีการค้นหาเหตุปัจจัยว่าพฤติกรรมโดยของมนุษย์ทำให้เกิดการดื้อยา ซึ่งก็พบว่าการใช้ยาปฏิชีวนะตามร้านขายยาที่ยังเป็นไปอย่างอิสระ พฤติกรรมการรับประทานยาปฏิชีวนะไม่ครบโดส หรือการจ่ายยาที่ครอบคลุมเชื้อทุกชนิดไว้ก่อน โดยไม่ตรวจสอบเชื้อจากห้องแล็บให้ถูกต้อง หรือขาดวินัยในการรักษาสุขภาพน้อย ล้วนเป็นปัจจัยหลักของปัญหา ซึ่งก็ต้องยอมรับว่าแม้จะรู้เหตุปัจจัยหลัก แต่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนหรือสังคมนั้นเป็นไปได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากยังคงมีความเชื่อเดิมๆ ที่บอกต่อๆ กันมา และมีข้อจำกัดในบางเรื่อง

ในส่วนของภาคปศุสัตว์ก็มีความพยายามลดใช้ปฏิชีวนะที่ในปัจจุบันก็มีการใช่น้อยอยู่แล้ว ด้วยมุ่งหวังว่าจะช่วยลดการเกิดเชื้อดื้อยาให้น้อยที่สุด เพื่อส่งผ่านผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัยสู่ผู้บริโภค ได้ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมผ่าน “โครงการการเลี้ยงไก่ปลอดภัยาปฏิชีวนะ” ที่เกิดขึ้นได้แล้วจริงๆ ในอุตสาหกรรมสัตว์ปีกของไทย

อย่าเพิ่งกังวลงว่าที่ผ่านมามีการใช้ยาเยอะเกินความจำเป็น เพราะในวงการปศุสัตว์มีมาตรฐานการผลิตสินค้าอาหารปลอดภัย (Food Safety) กำกับอยู่ โดยจะใช้ยาปฏิชีวนะเพื่อการรักษาเฉพาะกรณีที่สัตว์ป่วยเท่านั้น ซึ่งเป็นไปตามหลักสวัสดิภาพสัตว์คือต้องให้การรักษาสัตว์ป่วยตามสิทธิที่สัตว์มี ขณะเดียวกันการใช้ยาทั้งหมดจะอยู่ภายใต้การสั่งยาและความคุมโดยสัตวแพทย์ หากมีการใช้ยาก็จะหยุดการใช้ตามข้อกำหนดระยะหยุดยาตามหลักวิชาการ จนปลอดภัยจากยาตกค้างแล้วจึงจะส่งเข้าโรงงานแปรรูปต่อไป

“โครงการการเลี้ยงไก่ปลอดภัยาปฏิชีวนะ” เป็นการพัฒนารูปแบบการเลี้ยง

**ภาคปศุสัตว์ได้ปฏิบัติ
อย่างเป็นรูปธรรมผ่าน
“โครงการการเลี้ยงไก่
ปลอดภัยาปฏิชีวนะ”
ที่เกิดขึ้นแล้วจริงๆ ใน
อุตสาหกรรมสัตว์ปีกไทย**

ให้สูงขึ้นอีก โดยมีจุดประสงค์เพื่อลดโอกาสการเกิดเชื้อดื้อยาในสัตว์ที่อาจส่งผลกระทบต่อเชื้อดื้อยาในคน และตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่สูงขึ้นในด้านความปลอดภัยทางอาหาร โดยขณะนี้เป็นผู้ประกอบการรายใหญ่ของการอุตสาหกรรมสัตว์ปีกไทยสามารถเลี้ยงไก่ปลอดภัยาปฏิชีวนะได้สำเร็จแล้วจากโครงการนำร่องตั้งแต่ปี 2557 โดยมีผลผลิตไก่เนื้อปลอดภัยาปฏิชีวนะออกมาแล้วราว 38 ล้านตัว และกำลังขยายผลต่อยอดโครงการเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

หลักการเลี้ยงไก่ปลอดภัยาปฏิชีวนะ
สพ.ญ.จิตสุภา วุฒิกิริภาค สัตวแพทย์ผู้ดำเนินโครงการเลี้ยงไก่ปลอดภัยาปฏิชีวนะของซีพีเอฟ พูดถึงหลักการเลี้ยงไก่ปลอดภัยาปฏิชีวนะว่า ต้องเริ่มต้นที่การคัดเลือกลูกไก่จากฟาร์มพ่อแม่พันธุ์ที่ไม่มีปัญหาสุขภาพ มีอายุไขที่เหมาะสม มีการฆ่าเชื้อไขฟัก และมีการจัดการโรงฟักที่ดีเมื่อได้สายพันธุ์ที่ดีแล้ว การบริหารจัดการสถานะฝูงซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญมากเทียบเท่ากับวินัยในการรักษาสุขภาพของมนุษย์ โดยสถานะฝูงต้องมีระบบป้องกันโรค (Biosecurity) ที่เข้มงวด มีการล้างทำความสะอาดและฆ่าเชื้อโรงเรือน มีการควบคุมการจัดการภายในโรงเรือนที่ดี และเน้นการทำความสะอาดเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้ตัวไก่ นอกจากนี้ต้องให้ความรู้ความเข้าใจ

แก่ผู้ปฏิบัติ เป็นการปลูกฝังวินัย และต้องมีระบบการตรวจสอบที่เข้มแข็ง เนื่องจากหากละเลยแม้เรื่องเล็กน้อย ย่อมนำไปสู่ความเสี่ยงในการติดเชื้อได้

ขณะเดียวกัน ต้องเสริมความสามารถในการย่อยและดูดซึมอาหารของไก่ เพื่อให้ไม่ให้อาหารที่ย่อยและดูดซึมไม่หมดต้องตกค้างจนกลายเป็นสารอาหารให้เชื้อแบคทีเรียก่อโรค เช่น อีโคไล ซาลโมเนลลา หรือ คลอสตริเดียม รวมถึงต้องเพิ่มจำนวนเชื้อแบคทีเรียที่มีประโยชน์หลายชนิดในลำไส้ไก่

เมื่อมีระบบการป้องกันที่ดี มีวิธีการช่วยลดแบคทีเรียก่อโรค และเพิ่มแบคทีเรียที่มีประโยชน์ เป็นการดูแลสุขภาพไก่อย่างดีที่สุด เป็นการป้องกันทุกวิถีทางไม่ให้ไก่มีโอกาสเสี่ยงต่อการติดเชื้อใดๆ ทำให้ไก่ในโครงการนี้ไม่จำเป็นต้องใช้ยาปฏิชีวนะ และสามารถดำรงสุขภาพอย่างแข็งแรงได้ตั้งแต่ฟักเป็นตัว กระทั่งเข้าสู่โรงงานแปรรูป โดยตลอดเส้นทางแม้จะไม่มีการใช้ยาแต่ก็ยังคงต้องตรวจสอบยาปฏิชีวนะตกค้าง เพื่อยืนยันให้แน่ใจว่าไม่พบสารตกค้างใดๆ และปลอดภัยต่อผู้บริโภค

นวัตกรรมเลี้ยงไก่ของไทยก้าวหน้าเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีพัฒนาการของระบบการป้องกันโรคทางชีวภาพ เพื่อลดความเสี่ยงหรือในระดับการผลิตที่มีนวัตกรรมระบบโรงเรือนและอุปกรณ์การเลี้ยง ตลอดจนความเข้มแข็งในวิธีจัดการเลี้ยงที่ดี ซึ่งทั้งหมดสะท้อนถึงความสำเร็จ ดังเห็นได้จากการที่ไทยไม่เคยพบโรคระบาดอย่างไข้หวัดนกอีกเลยหลังจากปี 2547

หากประเด็นเชื้อดื้อยาซึ่งเป็นเรื่องของสุขภาพสัตว์และสุขภาพคน เข้ามามีบทบาทต่อการกำหนดทิศทางการผลิตสินค้าเกษตรในอนาคต...เชื่อว่าภาคปศุสัตว์ของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมสัตว์ปีกจะสามารถตอบโต้และสนองตอบได้อย่างทันการณ์...ในเมื่อเรามีกรมปศุสัตว์ที่เข้มแข็ง มีสัตวแพทย์และภาควิชาการที่ชัดเจนในข้อมูล

มีงานวิจัยคุณภาพและมีภาคธุรกิจที่ตระหนักถึง Food Safety ที่ไม่เคยหยุดนิ่งในการวิจัยพัฒนา...จุดเริ่มต้นเล็กๆ ก็เกิดขึ้นแล้วจริงๆ